Ålands landskapsregering

Södersunda Fritidshems arbetsplan 2026-27

ANVISNING FÖR UPPGÖRANDE AV ARBETSPLAN I BARNOMSORGEN, FRITIDSHEMSVERKSAMHETEN

Dnr: ÅLR2023/3526
Datum: 26.4.2023

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

Förord 2

Inledning 2

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund 2

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret 3

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster 4

2.1 Barnantal och avdelningar 4

2.2 Ledning och personal 4

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider 5

3 Jämlikhet och jämställdhet 6

4 Hållbar utveckling 7

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande 8

6 Välbefinnande 8

7 Leken 10

8 Arbetssätt 10

9 Lärmiljö 11

10 Omsorg, kost och vila 11

10.1 Omsorg 12

10.2 Kost 12

10.3 Vila 13

11 Arbetet med förverkligande av arbetsområden för fritidshemsverksamheten 13

12 Fritidshemsverksamheten för barn med behov av stöd för lärande och skolgång 15

13 Samarbete med vårdnadshavare 15

14 Rutiner för övergångar och samarbete 17

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten 17

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning 18

Förord

Anvisningen för uppgörandet av arbetsplan har valts att göras som en ifyllnadsbar mall. Meningen är att varje enhet fyller i mallens rutor i enlighet med hur verksamhetens ser ut på enheten. Det går även att ändra layout, ändra och radera i texterna utanför rutorna men man bör vara aktsam att inte någon väsentlig information faller bort om man omformar mallen.

Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen och sändas till Landskapsregeringen för kännedom i samband med att verksamhetsåret inleds.

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan u*tarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.*

Det viktiga i arbetsplanen är dock att på ett konkret sätt beskriva HUR man på enheten arbetar inom de olika områden som beskrivs så att läsaren får en uppfattning om hur verksamheten bedrivs.

I de fall där fritidshemsverksamheten är integrerad i daghemsverksamheten kan man överföra text i gemensamma delar, så att texten delvis är den samma i de båda arbetsplanerna.

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Här beskriver enheten

- enhetens värdegrund utifrån läroplanens värdegrund
- värdegrundsarbetet i praktiken
- Södersundas Fritidshem följer läroplanens värdegrund i enlighet med sammanfattningen ovan. Detta sker i praktiken till exempel genom att se till att alla barn är trygga, att vi är måna om att hälsa på och samtala med alla barn under dagen samt att de aktiviteter som utförs är utformade på ett sådant vis att alla barn oavsett förkunskap eller stödbehov kan känna sig delaktiga. Vidare bedrivs planerade aktiviteter där värdegrunden står i fokus i tillexempel samtalsform eller i form av olika fysiska aktiviteter. Värdegrunden tas ständigt i beaktning vid både planering och utförande av aktiviteter och genomsyrar på detta sätt allt arbete på Södersunda Fritidshem.

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Här beskrivs enhetens:

specifika målsättningar för verksamhetsåret:

Vardagskompetens, *Kommunikativ kompets* samt *Lärande och social kompetens** är våra stora fokusområden under verksamhetsåret. Detta då de barn som går i årskurs två bör vara tillräckligt självständiga och inneha den vardagskompetens, kommunikativa kompetens samt sociala kompetens som krävs för att klara sig på egen hand i årskurs tre när de skall vara hemma själva. Dessa målsättningar har även den egenskapen att de gagnar samtliga barns trygghet då barnen märker att de får stöttning av personal både vid sociala och vid praktiska situationer.

*Kompetensbegreppen är hämtade ur *Läroplan för barnomsorg på Åland*, 2022, kapitel 2

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

2.1 Barnantal och avdelningar

Här listas barnantal och avdelningar:

Södersunda fritidshem består av en avdelning med 26 platser. Läsåret 2026-2027 är 26 barn inskrivna på fritidshemmet.

2.2 Ledning och personal

Här listas kontaktuppgifter och ansvarsområden för ledning och personal:

Susanne Hellström, rektor 018-329714, susanne.hellstrom@saud.ax

Carina Jansson, bitr.rektor, 018-329741, carina.Jansson@saud.ax

Marcus Ydebrink, fritidshemsföreståndade, 018-329750, marcus.ydebrink@saud.ax

Ann Charlotte Karlsson, barnskötare, 018-329750

Anna Henriksson, assistent, 018-329750

Katrin Nordqvist, barnskötare, 018-329750

Lucas Dahlblom, barnskötare, 018-329750

Mita Gulbrandsen, assistent, 018-329750

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Fritidshemsverksamheten är lagstadgad enbart under skolårets dagar. Det betyder att den verksamhet som erbjuds på lovdagar inte följer samma pedagogiska upplägg eller fritidshemmets arbetsplan. Under skolloven erbjuds omsorg och lekmöjligheter för de skolelever som har behov och rätt till det. Verksamheten kan bedrivas så väl i fritidshemmets lokaler som på ett av kommunens daghem.

Här beskrivs:

- verksamhetsårets kalendarium
- hålltider för den dagliga verksamheten (tider för måltider, eller andra viktiga tidpunkter för verksamheten)

Dagliga verksamheten:

Öppettider: 7.00-17.00
(till 17.30 med överenskommelse tillsammans med biträdande rektor, bokas en vecka i förväg)

Frukost serveras kl. 8.00 och mellanmålet serveras kl. 14.00

- Höstterminen: 19.8-22.12 2026
- Höstlov: 14-16.10 2026 (Humlan har öppet)
- Jullov: 23.12 2026-6.1 2026 (Humlan har öppet, ej julafton och röda dagar)
- Sportlov 22-26.2 2027 (Humlan har öppet)
- Lov Skärtorsdagen 25.3 2027 (Humlan har öppet)
- Lov i samband med Kristihimmelfärd 7.5 2027 (Humlan har öppet)
- Sommarfritidsverksamhet 9-30.6 2027 (stängt 9.6 och midsommarafton) (Humlan har öppet)
- Sommarstängt 1-31.7 2027
- Planeringsdagar för personalen fredag 4.1 2027 och måndag 2.8 2027, fritidshemmet stängt.
- Sommarfritidsverksamhet innan skolstart 3-16.8 2027 (Södersunda Fritidshem har öppet)

3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som värderar mångfald och förhålla sig professionellt, öppet och respektfullt också till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare.
Skyldighet att främja jämställdhet och förebygga diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck stadgas sedan tidigare i jämställdhetslagen (FFS 1986/609) som tillämpas på Åland genom landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Från 1.6.2023 omfattas även barnomsorgen. Den 1.1.2023 har landskapslag (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen trätt i kraft på Åland. Generellt gäller att planmässigt arbete för att främja likabehandling och jämställdhet ska göras i relation till situationen och behoven på varje enskilt verksamhetsställe. Vidare ska barnen/eleverna och deras vårdnadshavare ges möjlighet att bli hörda kring de främjande åtgärder som föreslås vidtas. Det är utbildningsanordnaren som ska se till att varje läroanstalt eller verksamhetsställe har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Detsamma gäller plan för jämställdhetsfrämjande åtgärder.
Planerna för likabehandling och främjande av jämställdhet kan upprättas separat, tillsammans, eller införlivas i någon annan plan som finns vid läroanstalten eller verksamhetsstället. För jämställdhetsplaner gäller att de ska göras upp årligen eller högst tre år i sänder. För likabehandlingsplaner stipuleras i inga formella tidsangivelser i lag, men eftersom planerna är att betrakta som verktyg i arbetet att främja jämställdhet och likabehandling är det rimligt att de följer liknande cykler. Arbetet med planerna ska på påbörjas inom 1.6.2023.

Här beskrivs hur man inom verksamheten arbetar med att främja jämlikhet och jämställdhet och förebygga diskriminering i enligheten med läroplanens intentioner samt övrig lagstiftning.

Till arbetsplanen kan också istället/ i tillägg bifogas likabehandlingsplan och jämställdhetsplan då dessa har utarbetats. I dessa ingår redogörelse över arbetet kring jämställdhet och jämlikhet. Här kan också beskrivas hur arbetet med att ta fram planerna planeras och vilka eventuella steg man redan tagit i utformandet av planerna.

På Södersunda fritidshem behandlar vi alla lika utifrån deras förutsättningar och iakttar ett normkritiskt förhållningssätt. Det vanligaste sättet att arbeta för främjande av jämställdhet är via diskussioner som uppkommer i vardagen. Vidare genomför vi även styrda aktiviteter, både planerade och spontana, med jämställdhet och normkritik i fokus.

4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

Här beskrivs hur man inom verksamheten arbetar:

- med rutiner för hållbar utveckling
- med hållbarhet i barngrupp

Arbetet med hållbar utveckling sker på Södersunda fritidshem genom att personalen vägleder barnen till utvecklad kunskap kring hälsosamma och hållbara levnadsvanor i vardagen. Personalen för öppna och medvetna diskussioner kring temat hållbarhet, oavsett i vilken form det gäller, samt håller i aktiviteter med hållbarhet i fokus. Väldigt vanligt förekommande är olika mat- och naturaktiviteter. Vidare är även böcker och litterära diskussioner ett vanligt förekommande verktyg. Verksamheten tar sin utgångspunkt i hållbara levnadsvanor och ordnas så att barnet har möjlighet till vila, mångsidig kost, lek och fysisk aktivitet inomhus och utomhus.

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Här beskrivs hur man:

- i verksamheten utvecklar de arbetssätt och de strukturer som krävs för att medvetet kunna arbeta med att främja barns delaktighet i verksamheten:

Här beskrivs:

- i vilka ärenden barn involveras
- hur de praktiska arrangemangen sker för att alla barn kan bli delaktiga
- hur man sedan hanterar barnens synpunkter och åsikter:

All verksamhet som utförs har sin grund i barnens intressen och engagemang. Ingenting planeras utan att det finns en bakgrund i att aktiviteten skall vara intressant för barnen. För att försäkra oss om detta förs regelbundna dialoger med barnen kring vad de är intresserade utav just nu. Vidare hålls fritidsmöten där tillexempel ordningsregler, vardagsaktiviteter, schemafrågor, matfrågor samt utflykter behandlas. Barnen kan påverka nästan allt i verksamheten. Ram-tider/specifika budgetfrågor går givetvis inte att påverka men det går absolut att önska att t.ex. befintlig budget skall gå till ett specifikt ändamål. För att säkerställa att de saker som utförs på fritidshemmet är i linje med barnens önskemål samt att det upprätthåller en god kvalitet utifrån fritidshemmets mål så behandlas alla frågor även av personalen, vid möten, en gång i veckan. Under dessa möten diskuteras det hur vi på ett lämpligt vis kan realisera barnens idéer eller nyttja barnens idéer för att skapa utmanande aktiviteter vilka ligger inom barnens individuella intressesfär och proximala utvecklingszon.

6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna.

Här beskrivs hur man på enheten kontinuerligt för diskussioner kring och arbetar med ett ökat välbefinnande och ett tydligt lösningsfokuserat arbetssätt, både för barn och vuxna:

En gång i veckan hålls det möte där barnens välbefinnande kontinuerligt behandlas. Noggrannhet iakttas i att utforma rutiner för barnens vardag, samt de aktiviteter som bedrivs, på ett sådant vis att allas välbefinnande är i fokus. Vid oro ifall något barns välbefinnande inte skulle säkras vidtas åtgärder. Exempel på åtgärder är individanpassade: aktiviteter, måltidsituationer, samtal med både barn och vårdnadshavare samt möten med vårdnadshavare. För att ständigt ha ett ökat välbefinnande nyttjar vi kollegial dialog samt samtal med barnen för att så lösningsinriktat som möjligt kunna tillgodose allas välbefinnande i högsta möjliga mån.

7 Leken

Leken är av stor betydelse i fritidshemsverksamheten. Det finns flera typer av lekar, bland annat parallellekar, rollekar, regellekar och konstruktionslekar som alla har samband med barnets ålder och utvecklingssteg. Barnet i fritidshemmet är äldre än barn i övrig barnomsorg och kan därför befinna sig i lite olika utvecklingssteg jämfört med de yngre barnen inom barnomsorgen. Barnet inom fritidshemsverksamheten står ofta inför utmaningen att behärska regellekar. Att behärska exempelvis regellekar handlar också om en social utmaning för barnet och de sociala kompentenserna är väsentliga i regellekar. Barnet leker dock för att leka, inte för att lära, även om ett lärande sker genom leken. Genom leken har ändå barnet möjlighet att skapa de grundläggande förutsättningarna för att bli en kompetent och aktiv deltagare i samhället.

Här beskrivs hur verksamheten planeras:

- så att leken ges tillräckligt med tid och så att barnets lek främjas, så att barn får möjlighet till lek på olika sätt under sin dag, med och utan personalens ledning.

Här beskrivs:

- hurdana rutiner man har inom verksamheten för att skapa tillräckligt med möjligheter till uppsikt för en trygg lekmiljö
- hur man arbetar för att personalen kan stöda barnens lek.

På Södersunda Fritidshem finns det gott om tid för lek i olika former och på olika platser. Lek står centralt i fokus då vi planerar våra aktiviteter samt när vi lägger scheman. Leken som väg för lärande, mental, praktisk samt social utveckling anses mycket viktig. Både fri och styrd lek finns alltid med på schemat. Som ett fritidshem anser vi dock att det är viktigt att all medverkan sker på frivilligbasis då fritidshemmets verksamhets karaktär är sådan att det bygger på frivillighet, engagemang och intresse. Detta medför utökade möjligheter till lek i den form barnet själv vill och ställer samtidigt krav på pedagogerna att entusiasmera barnet till att själv, under vägledning, utmana sitt eget lekande

8 Arbetssätt

Fritidshemmet präglas av ett barncentrerat arbetssätt och fria arbetsformer. Verksamheten inom fritidshemmet handlar också om att leda barnets uppmärksamhet mot en utveckling inom de arbetsområden som fritidshemmet ska arbeta inom och skapa aktiviteter och förutsättningar för detta lärande. I fritidshemmets verksamhet sker lärande genom barnets egen verksamhet och genom social gemenskap där barnet själv deltar i och spelar en aktiv roll.

Här beskrivs hur man i verksamheten arbetar så att barnet ges tillfällen till lärande utifrån sin egna aktiviteter, sina intressen och i en social gemenskap.

På Södersunda fritidshem ges barnen möjlighet till lärande genom ett mångsidigt arbetssätt inom de flesta lär- och utvecklingsområden. Barn lär sig, och utvecklas, på olika vis och för att få barnen att nå de mål vi arbetar efter, samtidigt som deras välbefinnande upprätthålls, så är ett mångsidigt arbetssätt gynnsamt. Oftast rör det sig i verksamheten om att det finns en blandning mellan diskussioner, reflektion och utförande samt utvärdering i en social gemenskap. Detta kan ske i många olika former. Men vanliga former av utförande är tillexempel: Konst, musik, dans, sport, spel, konstruktion samt läsning. Alla dessa saker går att göra i teman och med målen i fokus. Vi utgår alltid ifrån barnens intresse och engagemang. Vidare är vi alltid ute en stund per dag och vi har fysisk aktivitet både utomhus samt inomhus i gymnastiksal eller i fritidshemmets lokaler.

9 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna.

Här beskrivs hur enheten arbetar med att utveckla lärmiljön.

De vuxna på Södersunda fritidshem är måna om att upprätthålla goda relationer med samtliga barn, att vara noggranna med att barnen skall känna sig trygga, sedda och uppskattade samt att hjälpa varandra med att hålla utkik efter problem som kan uppstå i barnens psykosociala lärmiljö. Vidare utvärderas den fysiska lärmiljön både inne och utomhus kontinuerligt. Dessa utvärderingar sker löpande med både personal och barn för att barnen skall uppleva bästa möjliga lärmiljö.

10 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

10.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

Här beskrivs hur man inom verksamheten arbetar med:

- att skapa ömsesidiga och trygga relationer
- vardagsrutinerna som lärandesituationer

Personalen arbetar aktivt med att skapa trygghet och goda relationer mellan såväl vuxna som barn. Detta sker genom spontana- och styrda aktiviteter, samtal och tydliga rutiner. Personalen är vidare noggrann med att ta tillvara på de lärandesituationer som uppstår i vardagen eftersom detta anses gynna positiva relationer, lekar, trygghet samt välbefinnande.

10.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Här beskrivs hur enheten arbetar med:

- maten som en hälsofrämjande faktor
- måltidssituationerna som en möjlighet till lärande

Maten serveras ungefär samma tid samtliga dagar och den är varierad samt näringsrik. Kring maten förs det ofta diskussioner för att främja den hälsosamma och hållbara livsstil som barnomsorgen strävar efter. Barnen görs på detta vis medvetna om matens vikt för ett hälsosamt och hållbart liv. Personalen medverkar vid samtliga matsituationer och stöttar barnen i att upprätthålla goda matvanor, bordsskick samt en god social miljö.

10.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnsomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila.

Här beskrivs hur man i verksamheten:

- skapar möjlighet för vila och återhämtning under dagen för alla barn

Vilan på Södersunda fritidshem består av möjligheten till att få vistas i en lugn, trygg, miljö där hänsyn tas till barnets behov av återhämtning. I fritidshemmet kan vila se väldigt olika ut och personalen är mån om att samtliga barn skall få den vila och återhämtning som de behöver på eftermiddagarna. Denna återhämtning kommer dock i olika former beroende på barnets individuella behov och kan bestå i allt från att få leka fritt till att läsa böcker eller rita. På Södersunda fritidshem ges det tid till allt detta.

11 Arbetet med förverkligande av arbetsområden för fritidshemsverksamheten

I fritidshemmets verksamhet sker lärande genom barnets egen verksamhet och genom social gemenskap där barnet själv deltar i och spelar en aktiv roll. Fritidshemmet ska skapa en sådan verksamhet där det finns goda förutsättningar för barnen att vara verksamma och själva skapa kontakt med kamrater, välja ut och konstruera aktiviteter och handlingar. Barn skaffar sig kunskap och färdigheter genom att själva vara aktiva på egen hand och tillsammans med andra.

Verksamheten inom fritidshemmet ska planeras utifrån grundläggande principer och arbetsområden. De presenteras nedan.

Fritidshemmets grundläggande principer innebär att verksamheten ska:

- främja barnets delaktighet i beslut som rör verksamheten
- främja jämställdhet och jämlikhet
- stöda barnet i utvecklingen av självständighet och att kunna ta vara på sig själv
- stöda barnets sociala, känslomässiga och etiska utveckling
- erbjuda barnet en mångsidig och stimulerande miljö
- ge barnet möjlighet till vila och återhämtning

Fritidshemsverksamhetens arbetsområden med verksamhetsmål är:

- Språk, kommunikation och sociala färdigheter
- Skapande, kreativitet och aktivitet
- Gemenskap samhälle och natur

Här beskrivs hur man inom verksamheten arbetar med att utveckla olika förmågor, intressen och färdigheter kopplat till uppdraget inom lärområdet ” Språk, kommunikation och sociala färdigheter”

Genom de vardagliga och spontana aktiviteterna skapar verksamheten utrymme att utveckla sitt språk, sitt sätt att kommunicera och de sociala färdigheterna.

Här beskrivs hur man inom verksamheten arbetar med att utveckla olika förmågor, intressen och färdigheter kopplat till uppdraget inom lärområdet ” Skapande, kreativitet och aktivitet”

Barnen ges möjlighet att använda sin kreativitet utifrån egna idéer och även styrda aktiviteter i skapandeprocessen

Här beskrivs hur man inom verksamheten arbetar med att utveckla olika förmågor, intressen och färdigheter kopplat till uppdraget inom arbetsområdet ”Gemenskap, samhälle och natur”

Verksamheten ger barnen verktyg för att skapa en gemenskap och ett intresse för sitt samhälle och naturen runtomkring.

12 Fritidshemsverksamheten för barn med behov av stöd för lärande och skolgång

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Det allmänpedagogiska stödet är en del av barnomsorgens dagliga arbete och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Varje elev i grundskolan har rätt till handledning och stöd enligt behov för sitt lärande och sin skolgång. Barn som deltar i fritidshemmets verksamhet är läropliktiga och därför utreds det specialpedagogiska och mångprofessionella stödet inom ramen för grundskolans verksamhet. Då barnets stöd utreds och planeras inom ramen för grundskolans verksamhet behöver hänsyn tas till att det kan finnas behov av stödåtgärder också för barnet i fritidshemmens verksamhet. Det är dock viktigt att tänka på att barnets stödbehov kan märkas också enbart inom fritidshemsverksamheten och att personalen inom fritidshemmet också kan märka ett barns stödbehov och även initiera att det utreds.

Stödet behöver samordnas mellan grundskola och fritidshem för att stödet ska skapa en sammanhängande helhet under barnets dag och rutinerna för detta beskrivs i barnhälsoplanen. Det är daghems- eller skolföreståndaren eller rektor som ansvarar över att samordning sker.

Här beskrivs

- rutinerna för hur samarbetet ser ut mellan grundskola och fritidshem för att upptäcka barn med behov av stöd
- ansvarsfördelningen mellan grundskola och fritidshem
- kontakten med hemmet gällande barn i behov av stöd för lärande och skolgång.

Fritidshemmet sammarbetar med skolan, kring barn med behov av stöd, genom kontinuerlig kontakt. Skolans ledning har ansvarar för att informera fritidshemmets föreståndare om det finns kommande elever med behov av särskilt stöd samt erbjuda handledning och föreslå stödåtgärder för barnet på fritidshemmet. Vid misstanke om att ett barn behöver stöd förs dialog med berörda vuxna, inklusive vårdnadshavare, för att skapa bästa möjliga lösning för barnet.

13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling.

Här beskrivs:

- vilka rutiner verksamheten har skapat för att främja ett gott samarbete med vårdnadshavarna

- vilka rutiner som finns för att vårdnadshavarna ska få information kring hur barnets mående, lärande och utveckling fortskrider

Personalen på Södersunda Fritidshem gör sig mån om att vara välkomnande och öppna för samtal och möten med vårdnadshavare. Under hela läsåret pågår en kontinuerlig dialog kring de individuella barnen i samverkan med vårdnadshavare. Vid behov diskuteras strategier och framgångsfaktorer med vårdnadshavare för att på så vis skapa ett gemensamt förhållningssätt kring barnet, mellan vårdnadshavare och fritidshemmet. Kortare, positiv, information ges dagligen vid hämtning och för mer utförlig information, eller vid behov, så bokas det möten med vårdnadshavare. Vårdnadshavare kan alltid boka möten med fritidshemmet genom att meddela personalen vid den dagliga kontakten. Vi har i dagsläget inga rutiner för utvecklingssamtal utan uppmuntrar vårdnadshavare att själva fråga oss om en passande tid, detta i och med att avdelningen är så liten att flexibilitet utifrån vårdnadshavares scheman eller livssituation kan iakttas.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang.

Samarbetet med vårdnadshavare förutsätter också vårdnadshavares engagemang i barnets tid i barnomsorgen genom exempelvis att ta del av information från enheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

14 Rutiner för övergångar och samarbete

En smidig övergång mellan verksamheter och aktiviteter främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna för att skapa goda förutsättningar för trygga övergångar för barnet. I kommunens plan för övergång från barnomsorg till grundskola beskrivs hur fritidshemmet beaktas då övergång från barnomsorg till grundskola sker. (Se ÅLR 2023/2578)

Här beskrivs hur enheten arbetar med

- dagliga övergångar mellan hem/grundskola och fritidshem

- samarbetet med grundskolan gällande övergångar.

Vid övergång mellan dagis till fritids så får vi ta del av det material som daghemmen ger till skolan. Vi börjar alltid med en uppstart där ettorna får information i liten grupp om fritidshemmets regler, hålltider och rutiner. Vidare är vi nogsamma med att barnen skall känna sig trygga med personalen samt hitta något som passar just dem. Personalen lägger därför stor vikt vid välkomnande utav nya barn och är nogsamma med att stötta barnen särskilt vid överlämningar. Detta fortsätter sedan i överlämning mellan skola och fritids, vilket sker dagligen, då vi ser till att ha så mycket personal på plats som möjligt för att underlätta även dessa övergångar.

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Här beskrivs hur man inom verksamheten utvärderar och följer upp arbetet på enheten.

Här beskrivs således:

- vilka områden man utvärderar
- hur rutinerna för utvärderingen ser ut
- hur man följer upp resultaten
- hur man sedan arbetar med att utveckla verksamheten utifrån resultaten

På Södersunda Fritidshem nyttjas daglig kontinuerlig utvärdering, med barn och personal. Ofta muntlig, men vid t.ex. fritidsmöten så sker det även skriftligt. Vidare har personalen ett tillfälle i slutet av varje termin där en mer utförlig utvärdering görs inom personalgruppen. Resultaten av tidigare utvärderingar följs även upp på vid samma tillfällen. De områden som utvärderas utgår från arbetsplanen och är således: Målsättningar för verksamhetsåret, verksamhetsårets kalendarium och hålltider, jämlikhet och jämställdhet, hållbar utveckling, arbetet med barns delaktighet och inflytande, välbefinnande, lärmiljö, omsorg, kost, vila, arbetet med förverkligande av arbetsområden för fritidshemsverksamheten, fritidshemsverksamheten för barn med behov av stöd för lärande och skolgång, samarbete med vårdnadshavare samt rutiner för övergångar inom barnomsorgen.

Om resultaten av utvärderingen inom ett område anses positiva fortsätter vi på liknande vis kommande termin. Ifall åtgärder krävs eller lämpliga ändringsförslag inkommer, från till exempel barnen, så testas dessa och utvärderas sedan igen efter att förändringen har provats på ett adekvat vis.

Inom samtliga områden som utvärderas läggs vikt vid att det skall bli så bra som möjligt för nuvarande barngrupp, varför behandlingen utav utvärderingens resultat genomförs så att anpassningar som gynnar nuvarande barngrupp sker på ett sådant vis att de passar just de barnen. Detta innebär att resultaten av utvärderingarna anpassas mellan terminer och läsår för att passa de barn som kommer vara på plats inom verksamheten kommande termin.

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999. Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar **(ÅLR 2021/3409)** gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som

gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

Om religiösa evenemang ordnas så beskrivs här hur man ordnar verksamheten, i enlighet med anvisning (ÅLR 2021/3409) då verksamheten innehåller religiösa evenemang.

Här beskrivs således

- vilka religiösa evenemang som ordnas
- vilken alternativ verksamhet som ordnas
- hur man säkerställer att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om eleven ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag
- hur man ser till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet

På Södersunda Fritidshem anordnas inga religiösa evenemang och vi deltar heller inte i några religiösa evenemang. Det enda i verksamheten som tangerar religiös verksamhet är barnkören som anordnas i skolan, till vilken fritidshemmets barn är inbjudna. Barnkören sker på frivillig basis och anmälan till kören gör vårdnadshavare direkt till körledaren. Barnkören har således ingen koppling till fritidshemmet och medan den pågår fortgår fritidshemsverksamhet som vanligt på fritidshemmet. Barnkören behandlas vidare inte som att det är någon religiös tillställning utan som en musikalisk utövning.